مقدمه مؤلف

سپاس خداوندی را که توفیق تحریر برگ سبز دیگری را عنایت کرد. کتاب حاضر حاصل سال‌ها تجربه و تدریس در مقطع کنکور می‌باشد. نیاز به کتابی با طبقه‌بندی مناسب، جامع با رویکرد تستی و مفهومی در این مقطع که هم پاسخگوی نیاز درسی دانش‌آموزان سال یازدهم باشد و هم آن‌ها را جهت کنکور آماده کند، ما را بر آن داشت تا نگارش این کتاب را شروع کنیم.

ویژگی‌های این کتاب عبارت است از:

- طبقه‌بندی درسنامه برای تحقق یادگیری بهتر
- ارائهٔ پیام آیات و احادیث متن درس
- پاسخ به تمرین‌های پایان هر درس با عناوین تدّبر، فعالیت کلاسی و اندیشه و تحقیق
- ارائهٔ نمونه سؤالات امتحانی برای هر درس که شامل آیات و احادیث، درست و نادرست، جای خالی، پاسخ کوتاه و پاسخ تشریحی به همراه پاسخنامه
- امکان استفاده از سؤالات در مراحل تدریس و طرح سؤالات امتحانی برای سهولت کار همکاران
- منطبق با آخرین تغییرات کتاب درسی سال ۹۸
- ارائهٔ تست‌های مروری که دانش‌آموزان عزیز مطالب قبلی را موقع تست زدن دوره کنند.
- ارائهٔ تست‌های هدفدار و کنکوری برای آمادگی و آشنایی دانش‌آموزان با سؤالات کنکور

در پایان از استاد گران‌قدر جناب آقای شبقره و سرکار خانم فرجیان که در تمامی مراحل با کمال دقت ما را مساعدت نمودند، تشکر می‌کنیم و از همراهی مسئولین انتشارات مشاوران آموزش سپاسگذاریم.

گروه مؤلفان

فهرست

تفکر و اندیشه

درس اول: هدایت الهی ۷
درس دوم: تداوم هدایت ۱۳
درس سوم: معجزهٔ جاویدان ۲۱
درس چهارم: مسئولیت‌های پیامبر (ص) ۲۸
درس پنجم: امامت، تداوم رسالت ۳۵
درس ششم: پیشوایان اسوه ۴۲
درس هفتم: وضعیت فرهنگی، اجتماعی و سیاسی ... ۴۹
درس هشتم: احیای ارزش‌های راستین ۵۵
درس نهم: عصر غیبت ۶۲
درس دهم: مرجعیت و ولایت فقیه ۷۰

در مسیـــــر

درس یازدهم: عزت نفس ۷۷
درس دوازدهم: پیوند مقدس ۸۲

پاسخنامهٔ تشریحی ۹۰

مسئولیت‌های پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله

درس ۴

هدف کلی: تبیین قلمرو رسالت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله

مسئولیت مهم پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله

۱- دریافت و ابلاغ وحی
۲- تعلیم و تبیین قرآن (مرجعیت دینی)
۳- اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)

۱ – دریافت و ابلاغ وحی

الف) پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله آیات قرآن را به‌طور کامل از فرشتهٔ وحی دریافت می‌کرد و بدون ذره‌ای کم یا زیاد به مردم می‌رساند و آیات را برای مردم می‌خواند.
ب) نویسندگانی را مأمور نوشتن قرآن نمود. **(کاتبان وحی)**
پ) عده‌ای با اشتیاق آیات را فرا می‌گرفتند و در سینهٔ خود حفظ و به آن عمل می‌نمودند. (حافظان وحی)
ت) اولین و برترین کاتب و حافظ، **حضرت علی** علیه‌السلام بود.

۲– تعلیم و تبیین قرآن (مرجعیت دینی)

الف) پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله وظیفهٔ تعلیم و تبیین قرآن را بر عهده داشت تا مردم بتوانند به معارف قرآن دست یابند و جزئیات و احکام و قوانین را بفهمند و شیوهٔ عمل کردن به آن را بیاموزند.
ب) **گفتار و رفتار پیامبر** صلی‌الله‌علیه‌وآله اولین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم عمیق آیات الهی است.
پ) مسلمانان با مراجعه به گفتار و رفتار پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله به معنای واقعی معارف قرآن پی می‌بردند و شیوهٔ انجام دستورات قرآن را می‌آموزند.
ت) ما مسلمانان نماز و حج و بسیاری دیگر از وظایف خود را که کلیات آن‌ها در قرآن آمده، مطابق گفتار و رفتار پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله انجام می‌دهیم.
ث) اولین و بزرگ‌ترین معلم قرآن **پیامبر** صلی‌الله‌علیه‌وآله است.

۳- اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)

الف) ولایت به معنای سرپرستی و رهبری است.
ب) ایشان به محض اینکه مردم مدینه، اسلام را پذیرفتند، به این شهر هجرت کرد و با انصار (مردم مدینه) و مهاجران (کسانی که از مکه آمده بودند)، حکومتی را که بر مبنای قوانین اسلام اداره می‌شد، پی‌ریزی نمود.
پ) مسجد را محل حکومت و رهبری خود قرار داد.
ت) با توسعهٔ حکومت اسلامی، سایر احکام خدا را با کمک مردم به اجرا درآورد و به گسترش عدالت پرداخت.

حدیث

طبق روایات معصومین، اسلام بر **پنج پایه** استوار است و از میان آن‌ها ولایت **مهم‌ترین پایه** است. از جملهٔ آن‌ها این حدیث امام باقر علیه‌السلام است:

«بُنِیَ الاِسلامُ عَلی خَمسٍ عَلَی الصَّلاةِ وَ الزَّکاةِ وَ الصَّومِ وَ الحَجِّ وَ الوِلایَةِ وَ لَم یُنَادِ بِشَیءٍ کَما نودِیَ بِالوِلایَةِ»

اسلام بر ۵ پایه استوار است: بر نماز، زکات، روزه، حج و ولایت و به چیز دیگری دعوت نشده آن‌گونه که مردم به ولایت دعوت شده‌اند.
پیام حدیث: ولایت ظاهری، مهم‌ترین پایهٔ اسلام

ضرورت تشکیل حکومت اسلامی

چرا جامعهٔ اسلامی نیازمند حکومت اسلامی است؟

چرا ولایت و حکومت یکی از مهم‌ترین دستورات اسلامی شمرده شده است؟

◀ در پاسخ به سؤال به دو دلیل اشاره می‌کنیم.
۱- ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام
۲- ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت

۱- ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام

الف) یک دین کاملاً اجتماعی است. ضمن توجه به فرد به زندگی اجتماعی توجه دارد و به برخی از احکام فردی، جنبهٔ اجتماعی داده است. (مثل عبادت)
ب) برپایی عدالت در جامعهٔ بدون نظام حکومتی سالم امکان ندارد.
پ) اجرای احکام اجتماعی مانند: خمس، زکات، حقوق خانواده، امر به معروف و ... با تشکیل حکومت اسلامی امکان دارد.

۲- ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت

الف) ولی و سرپرست حقیقی انسان‌ها خداست.

ب) اطاعت از دستورات خدا و کسانی که خودش معین کرده، ضروری و واجب است.

پ) کسانی که به مردم فرمان می‌دهند و قانون‌گذاری می‌کنند، در حالی که قانونشان نشئت گرفته از فرمان الهی نیست، **طاغوت** نامیده می‌شوند.

ت) پذیرش حکومت طاغوت و انجام دستوراتش بر مسلمانان حرام است.

ث) پس باید حکومتی وجود داشته باشد که طاغوتی نباشد و مورد پذیرش خدا باشد و دستورات خدا را که در قرآن و روایات آمده، اجرا کند.

تـدبـّـر در قرآن

آیه ۱- ﴿اَلَم تَرَ اِلَی الَّذینَ یَزعُمونَ اَنَّهُم آمَنوا بِما اُنزِلَ اِلَیکَ وَ ما اُنزِلَ مِن قَبلِکَ یُریدونَ اَن یَتَحاکَموا اِلَی الطّاغوتِ وَ قَد اُمِروا اَن یَکفُروا بِهِ وَ یُریدُ الشَّیطانُ اَن یُضِلَّهُم ضَلالاً بَعیدًا﴾

آیا ندیده‌ای کسانی که گمان می‌برند به آن‌چه بر تو نازل شده و به آن‌چه پیش از تو نازل شده ایمان دارند، اما می‌خواهند داوری به نزد طاغوت برند، حال آن که به آنان دستور داده شده که به آن کفر بورزند و شیطان می‌خواهد آنان را به گمراهی دور و درازی بکشاند.

نساء ۶۰

آیه ۲- ﴿لَقَد اَرسَلنا رُسُلَنا بِالبَیِّناتِ وَ اَنزَلنا مَعَهُمُ الکِتابَ وَ المیزانَ لِیَقومَ النّاسُ بِالقِسطِ﴾

به‌راستی که پیامبرانمان را همراه با دلایل روشن فرستادیم و همراه آنان کتاب آسمانی و میزان نازل کردیم تا مردم به اقامهٔ عدل و داد برخیزند.

حدید ۲۵

سؤال: در آیات تفکر کنید و مشخص کنید که دلایل مطرح شده در بحث ضرورت اسلامی با کدام‌یک از آیات مرتبط است؟

سوره / آیه	دلیل
سورهٔ نساء آیهٔ ۶۰	پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت
سورهٔ حدید آیهٔ ۲۵	ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام

کشف رابطه

امام خمینی (ره) رهبر کبیر انقلاب اسلامی شخصیت عصر حاضر است که به تبیین ضرورت حکومت اسلامی پرداخته و با بیان روشنگرانهٔ خود توجه مردم را بدان جلب کرده است. در سخنانی که از ایشان نقل می‌شود، بیندیشید و ببینید که با کدام‌یک از دلایل تشکیل حکومت ارتباط دارد.

سخنان امام خمینی	دلیل
به این دلیل که هر نظام سیاسی غیراسلامی نظامی شرک‌آمیز است، چون حاکمش طاغوت است، ما موظفیم آثار شرک را از جامعهٔ مسلمانان و از حیات آنان دور کنیم و از بین ببریم.	ضرورت پذیرش ولایت الهی
مذهب اسلام هم‌زمان با این که به انسان می‌گوید: که خدا را عبادت کن و چگونه عبادت کن، به او می‌گوید: چگونه زندگی کن و روابط خود را با سایر انسان‌ها چگونه باید تنظیم کنی و حتی جامعهٔ اسلامی با سایر جوامع چگونه روابطی باید برقرار نماید. هیچ حرکت و عملی از فرد و جامعه نیست، مگر این که مذهب اسلام برای آن حکمی مقرر داشته باشد.	ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام

ولایت معنوی پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله

انواع ولایت پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله

۱- پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله مسئول تشکیل حکومت و اجرای قوانین اسلام است. ولایت و سرپرستی جامعه را بر عهده دارد. (ولایت ظاهری)

۲- پیامبر ولایت معنوی را بر عهده دارد که همان سرپرستی و رهبری معنوی انسان‌هاست که مرتبه‌ای بالاتر از ولایت ظاهری است.

علت وصول پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله به ولایت معنوی چیست؟

◀ الف) با انجام عبودیت و بندگی

◀ ب) در مسیر قرب الهی به مرتبه‌ای از کمال نائل شد.

مصادیق ولایت معنوی پیامبر صلی‌الله‌علیه‌وآله

۱- عالم غیب و ماورای طبیعت را مشاهده می‌کند.

۲- به اذن الهی در طبیعت تصرف می‌کند. مثلاً به اذن الهی بیمار را شفا می‌بخشد. بلایی را از جامعه دور می‌کند و حاجات مردم را برآورده می‌سازد.

۳- دل‌های آماده را هدایت می‌کند. این هدایت معنوی یک کار ظاهری نیست. یعنی از طریق آموزش معمولی و عمومی نیست؛ بلکه از طریق امداد غیبی و الهامات است.

عامل بهره‌مندی انسان‌ها از هدایت معنوی	۱- میزان بهره‌مندی انسان‌ها از هدایت به **درجهٔ ایمان** و **عمل** آنان بستگی دارد. ۲- هر قدر درجهٔ ایمان و عمل بالاتر باشد، استعداد و لیاقت دریافت هدایت معنوی را بیشتر می‌کند.
نمونهٔ کامل هدایت معنوی	۱- نمونهٔ کامل از هدایت معنوی در رفتار پیامبر ﷺ با حضرت علی علیه‌السلام است. ۲- حضرت علی علیه‌السلام از همان دوران کودکی تحت تربیت پیامبر ﷺ قرار گرفت. ۳- با استعداد بی‌نظیر خود مراتب کمال را در ایمان و عمل به سرعت طی کرد. ۴- حضرت علی علیه‌السلام هم از روش معمولی و هم از هدایت معنوی پیامبر ﷺ بهره می‌برد.

حدیث

حضرت علی علیه‌السلام می‌فرماید:
«روزی پیامبر ﷺ هزار باب از علم را به رویم گشود که از هر کدام، هزار باب دیگر گشوده می‌شد.»
آموزش این علوم از طریق آموختن معمولی نبود و به صورت الهام بر روح و جان حضرت علی علیه‌السلام بوده است.

عصمت پیامبر اکرم ﷺ

پیامبر زمانی می‌تواند مسئولیتش را به درستی انجام دهد که:

۱- تحت‌تأثیر هوای نفسانی قرار نگیرید و
۲- مرتکب گناه و خطا نگردد.

مردم زمانی گفته‌ها و هدایت پیامبر را می‌پذیرند که:

۱- مطمئن باشند هیچ‌گاه مرتکب گناه و اشتباه نمی‌شود.
۲- اگر احتمال دهند گناه می‌کند، به او اعتماد نمی‌کنند و از او پیروی نمی‌کنند.

بدون عصمت مسئولیت پیامبر ﷺ به نتیجه نمی‌رسد، زیرا:

۱- اگر پیامبر ﷺ در دریافت و ابلاغ وحی معصوم نباشد ← دین به درستی به مردم نمی‌رسد و امکان هدایت از مردم سلب می‌شود.
۲- اگر پیامبر ﷺ در تعلیم و تبیین وحی معصوم نباشد ← امکان انحراف در تعالیم الهی پیدا می‌شود و اعتماد مردم به دین از دست می‌رود.
۳- اگر پیامبر ﷺ در اجرای احکام الهی معصوم نباشد ← امکان دارد کارهای مخالف دستور خدا را انجام دهد و مردم از او سرمشق بگیرند و به گمراهی دچار شوند.

تشخیص‌دهندهٔ مقام عصمت در انسان و توانایی مقاومت در مقابل وسوسهٔ گناه

۱- این کار از انسان‌ها ساخته نیست.
۲- فقط خداست که از آشکار و نهان افراد اطلاع دارد.
۳- فقط خداست که می‌تواند توانایی فرد در دوری از گناه را تشخیص دهد.
۴- وقتی خدا کسی را به پیامبری برمی‌گزیند، او می‌تواند مسئولیت خود را به درستی انجام دهد.

آیـــه:

خدا در مورد تعیین مقام رسالت می‌فرماید:
آیه: ﴿ اَللّٰهُ اَعلَمُ حَیثُ یَجعَلُ رِسالَتَهُ ﴾
معنی آیه: خدا بهتر می‌داند رسالتش را کجا قرار دهد.

انعام / ۱۲۴

پیـــام آیـــه:

علم خدا، منشأ تشخیص توانایی انسان برای عصمت (علم و عصمت پیامبران)

دلیل معصومیت انبیای الهی

آیا یک مانع بیرونی پیامبر ﷺ را از گناه حفظ می‌کند؟

۱- پیامبر مانند انسان‌ها غریزه و اختیار دارد.
۲- در مقام عمل به دستورات الهی دچار گناه نمی‌شود.
۳- زیرا کسی گناه می‌کند که هوی و هوس بر او غلبه کند.
۴- پیامبر حقیقت گناه را می‌بیند و می‌داند که با انجام گناه از لطف و رحمت خداوند دور می‌شود و محبت خدا را با هیچ چیز عوض نمی‌کند.
۵- همچنین آنان از چنان بینش عمیقی برخوردارند که در انجام اوامر خداوند گرفتار خطا و اشتباه نمی شوند.

ما انسان‌ها در مورد بعضی از گناهان معصوم هستیم و حتی تصور آن‌ها نیز برای ما ناراحت‌کننده و آزاردهنده است، اما پیامبران دربارهٔ همهٔ گناهان عصمت دارند.

قدرشناسی از پیامبر اکرم ﷺ

رسول خدا ﷺ، در مدت ۲۳ سال تلاش و با تحمل رنج‌های فراوان، توانست ماندگارترین پیام الهی را به مردم برساند. اکنون جا دارد که ما مسلمانان قدردان مجاهدت‌های پیامبر ﷺ باشیم و با اتحاد نگذاریم دشمنان اسلام زحمات آن حضرت را بی‌اثر کنند.

نقشهٔ دشمنان اسلام:

۱- همبستگی مسلمانان را به دشمنی با یکدیگر تبدیل کرده‌اند.

۲- اختلافات معمولی اقوام و مذاهب اسلامی را بزرگ جلوه داده‌اند.

نتیجهٔ اختلافات مذاهب اسلامی: تجزیهٔ کشورهای بزرگ اسلامی به کشورهای کوچک؛

هدف از تجزیه کشورهای بزرگ به کشورهای کوچک: ۱- قدرت‌های استعمارگر بر کشورها به راحتی تسلط پیدا کنند. ۲- ذخایر کشورها را به تاراج ببرند.

سال‌هاست علمای جهان اسلام به خصوص در ایران، روشنگری‌های فراوانی کردند تا مسلمانان را علیه دشمنان اسلام متحد کنند و مانع درگیری‌های میان آنان شوند. امام خمینی در هر فرصتی مسلمانان را به وحدت دعوت می‌کرد و از اختلافات بازمی‌داشت. ایشان به مسلمانان می‌فرماید:

«ای مسلمانان جهان که به اسلام ایمان دارید به پا خیزید و در زیر پرچم توحید و در سایر تعلیمات اسلام مجتمع شوید و دست خیانت ابرقدرت‌ها را از ممالک خود و خزائن سرشار آن کوتاه کنید. دست از اختلافات و هواهای نفسانی بردارید که شما دارای همه چیز هستید. بر فرهنگ اسلامی تکیه کنید و با غرب و غرب‌زدگی مبارزه کنید و روی پای خود بایستید.»

برنامه‌ای برای وحدت مسلمانان

مسلمانان برای تقویت وحدت میان خود و استفاده از قدرت و امکانات سرزمین‌های اسلامی برای پیشرفت، نیازمند برنامه‌ای هستند که نقشهٔ استعمارگران را خنثی کنند و دل‌های مسلمانان را به یکدیگر نزدیک کنند.

اقدامات مسلمانان برای حفظ وحدت	۱- از اهانت و توهین به مقدسات سایر مسلمانان خودداری کنیم. دشمنان برای ایجاد تفرقه از این توهین‌ها استفاده می‌کنند تا به هدف خود برسند. ۲- از مظلومان در تمام نقاط جهان با روش‌های درست دفاع کنیم و برای رهایی آنان از ظلم بکوشیم. پیامبر ﷺ فرمود: «هرکس فریاد دادخواهی مظلومی را که از مسلمانان یاری می‌طلبد، بشنود، اما به یاری آن مظلوم برنخیزد، مسلمان نیست.» ۳- کسانی را که به ظاهر، خود را مسلمان می‌نامند و با دشمنان اسلام دوستی می‌کنند، بشناسیم و فریب برنامه‌هایشان را نخوریم. **روش این گروه‌ها:** دشمنان اسلام و صهیونیست‌ها را دوست و برخی مسلمانان را دشمن معرفی می‌کنند تا مردم عادی به تدریج با دشمنان اسلام دوستی کنند و با گروهی از مسلمانان دشمنی کنند.

اندیشه و تحقیق

سؤال: نمونه‌هایی از احکام اجتماعی اسلام که اجرای آن‌ها نیازمند تشکیل حکومت است را بیان کنید.

پاسخ: احکام قضایی اسلام (احکام جزایی، قصاص، دیات و ...) خمس، زکات، جهاد و ...

سؤال: به نظر شما کدام‌یک از احکام و دستورات دین اسلام نیاز بیشتری به تشکیل حکومت الهی دارد؟

الف) نماز و روزهٔ واجب
ب) حج
پ) امر به معروف و نهی از منکر
ت) حجاب و پوشش
ث) توانمندی نظامی و ایجاد رعب در دل دشمنان
ج) نفی سلطهٔ بیگانگان
چ) کمک به مسلمانان گرفتار در نقاط مختلف جهان

پاسخ: مواردی که جنبهٔ اجتماعی داشته و جز در سایهٔ تشکیل حکومت امکان تحقق آن نیست. مواردی مانند توانمندی نظامی، نفی سلطه بیگانگان، کمک به مسلمانان گرفتار

سؤال: با توجه به حدیث امام باقر علیه‌السلام بیان کنید که چرا ولایت از نماز و روزه و سایر عبادات مهم‌تر است؟

پاسخ: زیرا ولایت کلید نماز و حج و روزه است و صاحب ولایت که امام یا رهبران الهی هستند، قطعاً مردم را به سوی این اصول چهارگانه رهبری می‌کنند. به عبارتی رهبری و ولایت رهبران الهی تضمین‌کنندهٔ اقامهٔ نماز و پرداخت زکات و برگزاری بهتر حج و روزه هستند.

پرسش‌های تشریحی درس ۴

آیات و احادیث

۱۶۸. حدیث ﴿ بُنِیَ الاِسلامُ عَلی خَمسٍ عَلَی الصَّلاةِ وَ الزَّکاةِ وَ الصَّومِ وَ الحَجِّ وَ الوِلایَةِ وَ لَم یُنادِ بِشَیءٍ کَما نودِیَ بِالوِلایَةِ ﴾ به کدام مسئولیت پیامبر ﷺ اشاره دارد؟

۱۶۹. آیهٔ ﴿ اَلَم تَرَ اِلَی الَّذینَ یَزعُمونَ اَنَّهُم آمَنوا بِما اُنزِلَ اِلَیکَ وَ ما اُنزِلَ مِن قَبلِکَ، یُریدونَ اَن یَتَحاکَموا اِلَی الطّاغوتِ وَ قَد اُمِروا اَن یَکفُروا بِهِ ... ﴾ به کدام دلیل تشکیل حکومت اسلامی اشاره دارد؟

۱۷۰. آیهٔ ﴿ لَقَد اَرسَلنا رُسُلَنا بِالبَیِّناتِ وَ اَنزَلنا مَعَهُمُ الکِتابَ وَ المیزانَ لِیَقومَ النّاسُ بِالقِسطِ ﴾ به چه موضوعی اشاره دارد؟

۱۷۱. حدیث «روزی پیامبر ﷺ هزار باب از علم را به رویم گشود که از هر کدام هزار باب دیگر گشوده می‌شد.» به کدام مقام پیامبر ﷺ اشاره دارد؟

۱۷۲. آیهٔ ﴿ اَللّهُ اَعلَمُ حَیثُ یَجعَلُ رِسالَتَه ﴾ را ترجمه کنید و بگوئید به چه موضوعی اشاره دارد؟

درستی و نادرستی عبارت‌های زیر را مشخص کنید.

	درست	نادرست
۱۷۳. اولین اقدام پیامبر ﷺ در بدو ورود به مدینه، دریافت و ابلاغ وحی بود.	☐	☐
۱۷۴. اولین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم آیات قرآن، گفتار و رفتار پیامبر ﷺ بود.	☐	☐
۱۷۵. اولین و بزرگ‌ترین معلم قرآن، حضرت علی علیه‌السلام بود.	☐	☐
۱۷۶. اولین و برترین کاتب و حافظ قرآن، پیامبر ﷺ بود.	☐	☐
۱۷۷. مهم‌ترین پایهٔ اسلام، ولایت است.	☐	☐
۱۷۸. ولایت معنوی پیامبر ﷺ به معنی سرپرستی جامعهٔ اسلامی است.	☐	☐
۱۷۹. تشکیل حکومت اسلامی موجب می‌شود بیگانگان تسلطی بر مسلمانان نیابند.	☐	☐
۱۸۰. پیامبران از چنان بینش عمیقی برخوردارند که در انجام اوامر خداوند گرفتار خطا و اشتباه نمی‌شوند.	☐	☐

عبارت‌های زیر را با کلمات مناسب تکمیل کنید.

۱۸۱. نمونهٔ کامل ..... تربیت حضرت علی علیه‌السلام توسط پیامبر ﷺ بود.

۱۸۲. اگر پیامبر در ..... معصوم نباشد دین الهی به درستی به مردم نمی‌رسد و ..... از مردم سلب می‌شود.

۱۸۳. اگر پیامبر در تعلیم و تبیین دین معصوم نباشد امکان ..... پیدا می‌شود و ..... مردم سلب می‌شود.

۱۸۴. اگر پیامبر در اجرای احکام الهی معصوم نباشد، امکان دارد کارهایی که مخالف دستورهای خداست، انجام دهد و مردم نیز از او .....

۱۸۵. پیامبر با انجام وظایف ..... و در مسیر ..... به مرتبه‌ای از کمال نائل شد که می توانست به اذن الهی در عالم خلقت ..... کند.

۱۸۶. یکی از اهداف ارسال پیامبران بود آن بود که مردم، جامعه‌ای بر ..... بنا کنند.

اصطلاحات زیر را تعریف کنید.

۱۸۷. طاغوت:

۱۸۸. ولایت:

۱۸۹. عصمت:

به پرسش‌های زیر پاسخ کوتاه بدهید.

۱۹۰. منظور از کاتبان و حافظان وحی چیست؟

۱۹۱. اجرای هر قانون چه زمانی صحیح است؟

۱۹۲. ولی و سرپرست حقیقی انسان‌ها کیست؟

۱۹۳. چه کسی تشخیص می‌دهد که فرد توانایی مقاومت در برابر گناه را دارد؟ چرا؟

۱۹۴. سه نمونه از احکام را نام ببرید که نیاز به تشکیل حکومت اسلامی دارد؟

۱۹۵. هدف از تجزیهٔ کشورهای بزرگ به کشورهای کوچک در سدهٔ اخیر چیست؟

۱۹۶. ثمرهٔ دفاع منطقی از اعتقادات چیست؟

به پرسش‌های زیر پاسخ کامل بدهید.

۱۹۷. مرجعیت دینی پیامبر ﷺ را توضیح دهید.

۱۹۸. علت مصونیت پیامبران از گناه چیست؟ (آیا یک مانع بیرونی پیامبران را از گناه حفظ می‌کند)؟

۱۹۹. ولایت ظاهری یکی از مسئولیت‌های پیامبر ﷺ است. آن را توضیح دهید.

۲۰۰. مهم‌ترین ثمرهٔ اخوت مسلمانان با یکدیگر چیست؟

۲۰۱. چرا باید اعتقادات خود را با دانش و استدلال ارتقا ببخشیم؟

۲۰۲. اقدامات مسلمانان برای حفظ و تقویت وحدت را بنویسید.

پرسش‌های چهارگزینه‌ای درس ۴

۲۰۳. **کدام گزینه مصداق عملکرد بیست و سه سالهٔ پیامبر ﷺ به‌عنوان آخرین پیام‌رسان الهی است؟**

۱) دریافت آیات قرآن کریم به طور کامل از فرشتهٔ وحی و رساندن آنان به مردم بدون ذره‌ای کم یا زیاد

۲) فراخوانی مردم به آخرین و کامل‌ترین برنامهٔ هدایت، تلاش بسیار برای رستگاری، انجام وظیفهٔ سنگین رسالت با استقامت و صبر بی‌مانند

۳) تعلیم و تبیین آیات قرآن به منظور دستیابی به معارف، جزئیات احکام و قوانین و آموزش شیوهٔ عمل آن به مردم

۴) ولایت و سرپرستی و رهبری جامعهٔ اسلامی و تشکیل حکومت اسلامی در مدینه پس از هجرت به این شهر با کمک مردم مدینه و مهاجرین

۲۰۴. **با توجه به تعلیمات قرآن کریم وسیرهٔ رسول خدا ﷺ به ترتیب ایشان عهده‌دار کدام مسئولیت‌ها بود؟**

۱) دریافت و ابلاغ وحی ـ تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیت دینی) ـ اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)

۲) تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیت دینی) ـ دریافت و ابلاغ وحی ـ اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری)

۳) اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری) ـ دریافت و ابلاغ وحی ـ تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیت دینی)

۴) دریافت و ابلاغ وحی ـ اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری) ـ تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیت دینی)

۲۰۵. **کدام گزینه مرتبط با تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیت دینی) به‌عنوان یکی از مسئولیت‌های پیامبر ﷺ نیست؟**

۱) دستیابی مردم به معارف بلند قرآن
۲) فهم جزئیات و احکام قرآن
۳) آموزش شیوهٔ عمل کردن به قرآن
۴) خواندن همهٔ آیات قرآن برای مردم

۲۰۶. **اولین و معتبرترین مرجع برای فهم عمیق آیات الهی چیست و فایدهٔ آن برای مسلمانان کدام است؟**

۱) قرآن کریم ـ دستیابی مسلمانان به معنای واقعی بسیاری از معارف قرآن و آموختن شیوهٔ انجام دستورات قرآن

۲) قرآن کریم ـ گسترش عدالت‌خواهی، علم‌دوستی، معنویت و حقوق برابر انسان‌ها

۳) گفتار و رفتار پیامبر ﷺ ـ گسترش عدالت‌خواهی، علم‌دوستی، معنویت و حقوق برابر انسان‌ها

۴) گفتار و رفتار پیامبر ﷺ ـ دستیابی مسلمانان به معنای واقعی بسیاری از معارف قرآن و آموختن شیوهٔ انجام دستورات قرآن

۲۰۷. **دلایل ضرورت تشکیل حکومت اسلامی کدام‌اند؟**

۱) ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام ـ ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت ـ ضرورت حفظ استقلال جامعهٔ اسلامی

۲) اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی ـ ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام ـ ضرورت حفظ استقلال جامعهٔ اسلامی

۳) تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت ـ جامعیت و همه‌جانبه بودن دین اسلام ـ انسجام درونی در عین نزول تدریجی

۴) جامعیت و همه‌جانبه بودن دین اسلام ـ ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت ـ ضرورت حفظ استقلال جامعهٔ اسلامی

۲۰۸. **اسلام یک دین کاملاً ..... است، یعنی.....**

۱) سیاسی ـ علاوه بر توجه به فرد، به زندگی اجتماعی توجه کامل دارد و حتی تا آنجا که مقدور بوده به برخی احکام فردی، همچون عبادت نیز جنبهٔ اجتماعی داده است.

۲) اجتماعی ـ علاوه بر توجه به فرد، به زندگی اجتماعی توجه کامل دارد و حتی تا آنجا که مقدور بوده به برخی احکام فردی، همچون عبادت نیز جنبهٔ اجتماعی داده است.

۳) سیاسی ـ لازم است به تدریج و با توسعهٔ حکومت اسلامی، احکام خداوند در همهٔ ابعاد فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، قضایی به کمک مردم به اجرا درآید.

۴) اجتماعی ـ لازم است به تدریج و با توسعهٔ حکومت اسلامی، احکام خداوند در همهٔ ابعاد فرهنگی، سیاسی، اقتصادی، قضایی به کمک مردم به اجرا درآید.

۲۰۹. **از لحاظ موضوعی، مفهوم کدام آیه به ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام اشاره دارد؟**

۱) أَلَمْ تَرَ إِلَى الَّذِينَ يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ وَ مَا أُنْزِلَ مِنْ قَبْلِكَ

۲) وَ لَنْ يَجعلَ اللهُ للكافرينَ عَلَى المؤمنينَ سَبيلاً

۳) لَقَدْ أَرْسَلْنَا رُسُلَنَا بِالْبَيِّنَاتِ وَ أَنْزَلْنَا مَعَهُمُ الْكِتَابَ وَ الْمِيزَانَ

۴) رُسُلاً مُبَشِّرِينَ وَ مُنْذِرِينَ لِئَلاَّ يَكُونَ لِلنَّاسِ عَلَى اللَّهِ حُجَّةٌ بَعْدَ الرُّسُلِ

۲۱۰. **با توجه به حدیث منقول از امام باقر علیه‌السلام «بُنِيَ الاِسلامُ عَلى خَمسٍ .....» به ترتیب پایه‌های دین اسلام کدامند؟**

۱) نماز ـ زکات ـ روزه ـ حج ـ ولایت
۲) نماز ـ روزه ـ خمس ـ حج ـ ولایت
۳) نماز ـ روزه ـ زکات ـ خمس ـ ولایت
۴) نماز ـ زکات ـ خمس ـ حج ـ ولایت

۲۱۱. **اگر معتقد باشیم که ولی و سرپرست حقیقی انسان‌ها خداست، پیامد این اعتقاد چیست؟**

۱) فرمانبرداری و اطاعت از دستورهای خداوند واجب و ضروری است.

۲) فرمانبرداری از دستورات پیامبران و امامان واجب و ضروری است.

۳) فرمانبرداری از دستورات خداوند و برگزیدگان او ضروری و واجب است.

۴) فرمانبرداری از دستورات خداوند واجب ولی برگزیدگان او مستحب است.

۲۱۲. **پذیرش حکومت طاغوت و انجام دستورهای او بر ..... ، ..... است، لازمهٔ مقابله با طاغوت .....**

۱) مؤمنان ـ حرام ـ وجود حکومت غیرطاغوتی
۲) مسلمانان ـ حرام ـ وجود حکومت غیرطاغوتی
۳) مؤمنان ـ جایز نیست ـ ممانعت از سلطهٔ بیگانگان
۴) مسلمانان ـ جایز نیست ـ ممانعت از سلطهٔ بیگانگان

۲۱۳. علّت گرفتاری «ایمان پنداران» به وسوسه‌های گمراه کنندهٔ شیطان چیست؟

۱) يَزْعُمُونَ أَنَّهُمْ آمَنُوا بِمَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ
۲) يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ
۳) وَ قَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا بِهِ
۴) لِيَقُومَ النَّاسُ بِالقِسطِ

۲۱۴. به ترتیب «ویژگی» و «مأموریت» ایمان‌پنداران کدام‌اند؟ ثمرهٔ مراجعه به طاغوت برای حل مشکلات اجتماعی چیست؟

۱) يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ـ قَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا عذاب‌های سخت
۲) يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ ـ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالقِسطِ عذاب‌های سخت
۳) يُرِيدُونَ أَنْ يَتَحَاكَمُوا إِلَى الطَّاغُوتِ ـ لِيَقُومَ النَّاسُ بِالقِسطِ گمراهی بسیار
۴) يُرِيدُ الشَّيْطَانُ أَنْ يُضِلَّهُمْ ـ قَدْ أُمِرُوا أَنْ يَكْفُرُوا گمراهی بسیار

۲۱۵. از لحاظ رتبه «ولایت و سرپرستی جامعه» که ولایت ظاهری نام دارد، از ولایت معنوی ..... است و راه دستیابی به ولایت معنوی ..... است.

۱) برتر ـ ایمان و عمل
۲) پایین‌تر ـ ایمان و عمل
۳) برتر ـ عبودیت و بندگی
۴) پایین‌تر ـ عبودیت و بندگی

۲۱۶. حدیث «روزی رسول خدا ﷺ هزار باب از علم به رویم گشود که از هر کدام، هزار باب دیگر گشوده می‌شد.» به کدام امر اشاره دارد؟

۱) ولایت معنوی که معلول هدایت معنوی است.
۲) هدایت معنوی که معلول ولایت معنوی است.
۳) ولایت ظاهری که برتر از ولایت معنوی است.
۴) ولایت معنوی که همان سرپرستی و رهبری جامعه است.

۲۱۷. منظور از عصمت پیامبر ﷺ چیست؟ فقدان این ویژگی در پیامبران چه پیامدی دارد؟

۱) تحت تأثیر هواهای نفسانی قرار نگرفتن و مرتکب گناه و خطا نشدن ـ عدم اعتماد و پیروی از پیامبر ﷺ
۲) تحت تأثیر هواهای نفسانی قرار نگرفتن و هدایت باطنی افراد ـ از دست رفتن اعتماد مردم به دین
۳) هدایت باطنی افراد و اجتناب از خطا و اشتباه ـ گمراهی مردم با سرمشق گیری از دستورات پیامبر ﷺ
۴) مشاهدهٔ عالم غیب و پیروی از دستورات خداوند ـ امکان انحراف در تعالیم الهی

۲۱۸. «به درستی به مردم نرسیدن دین الهی»، «سلب امکان هدایت از مردم» و «از دست رفتن اعتماد مردم به دین» به ترتیب معلول عدم عصمت پیامبران ﷺ درکدام مسئولیت‌ها است؟

۱) اجرای احکام الهی ـ دریافت و ابلاغ وحی ـ تعلیم و تبیین تعالیم وحی
۲) تعلیم و تبیین تعالیم وحی ـ تعلیم و تبیین تعالیم وحی ـ دریافت و ابلاغ وحی
۳) دریافت و ابلاغ وحی ـ تعلیم و تبیین تعالیم دین ـ دریافت و ابلاغ وحی
۴) دریافت و ابلاغ وحی ـ دریافت و ابلاغ وحی ـ تعلیم و تبیین تعالیم دین

۲۱۹. مفهوم مستفاد شده از آیهٔ ﴿اللّٰهُ أَعْلَمُ حَيْثُ يَجْعَلُ رِسَالَتَهُ﴾ چیست؟

۱) وقتی خداوند کسی را به پیامبری برمی‌گزیند، معلوم می‌شود که وی می‌تواند مسئولیت خود را به درستی انجام دهد.
۲) فقط خداوند می‌تواند تشخیص دهد چه فردی توانایی مقاومت در مقابل وسوسهٔ گناه را دارد.
۳) فقط خداوند از آشکار و نهان افراد اطلاع دارد و می‌تواند توانایی فرد در دوری از گناه را تشخیص دهد.
۴) پیامبران با اینکه مانند انسان‌ها غریزه و اختیار دارند ولی در مقام عمل به دستورات الهی دچار گناه نمی‌شوند.

۲۲۰. موضوع روشنگری‌های فراوان علما و دانشمندان دلسوز جهان اسلام و به خصوص ایران در سال‌های اخیر چه بود؟ علّت بسترساز آن کدام امر است؟

۱) بازداشتن زورگویان و مخالفان از تجاوز به حقوق ملّت‌های مسلمان ـ بزرگ جلوه دادن اختلافات کوچک و تفرقه میان شیعه و سنی
۲) مقابله با سیاست تجزیهٔ کشورهای بزرگ به کشورهای کوچک در سده‌های اخیر ـ از بین بردن اتحاد مسلمانان و تشکیل دولت‌های وابسته
۳) جلوگیری از تاراج سرمایه‌های مسلمانان و برقراری وحدت اسلامی ـ طرح قدرت‌های بزرگ برای تبدیل کشورهای بزرگ به کشورهای کوچک
۴) اتحاد مسلمانان بر علیه دشمنان و ممانعت از درگیری میان آنان ـ طرح قدرت‌های استعماری برای تجزیه، و تاراج ذخایر کشورهای بزرگ اسلامی

۲۲۱. امام خمینی ﷺ در سخنی به مسلمانان جهان توصیه می‌کند که در سایهٔ ..... مجتمع شوند و با ..... مبارزه کنند و بر ..... تکیه زنند.

۱) تعلیمات اسلام ـ عقاید جاهلی ـ تعلیمات اسلام
۲) تعلیمات اسلام ـ غرب و غرب‌زدگی ـ فرهنگ اسلام
۳) باورهای مشترک ـ عقاید جاهلی ـ فرهنگ اسلام
۴) باورهای مشترک- غرب و غرب‌زدگی- تعلیمات اسلام

۲۲۲. لازمهٔ تقویت وحدت مسلمانان و استفاده از قدرت و امکانات بی‌نظیر سرزمین‌های اسلامی برای پیشرفت چیست؟

۱) دفاع درست و منطقی از مظلومان در تمام نقاط جهان و تلاش برای رهایی آنان از ظلم
۲) دست برداشتن از اختلافات و هواهای نفسانی و تکیه بر فرهنگ اسلامی و مبارزه با غرب و غرب‌زدگی
۳) دور ندانستن خود از سایر مسلمان و تلاش برای پیشرفت جهان اسلام و پیروزی و سربلندی مسلمانان، در تمام نقاط جهان
۴) اجرای برنامهٔ دقیق خنثی‌کنندهٔ نقشه‌های تفرقه‌افکنانهٔ استعمارگران و عوامل آنان و نزدیک کنندهٔ دل‌های مسلمانان به یکدیگر

پاسخنامه

تشریحی

۱۵۱. گزینه ۳ آسان‌ترین راه برای غیر الهی نشان‌دادن اسلام و قرآن کریم، آوردن سوره‌ای مشابه یکی از سوره‌های قرآن است. تلاش مخالفان قرآن در رابطه با آوردن سوره‌ای مشابه یکی از سوره‌های آن تاکنون توسط هیچ‌یک از مراکز علمی و تخصصی، مورد قبول واقع نشده است و جملگی به فراموشی سپرده شده‌اند.

۱۵۲. گزینه ۱ هر کتابی از دو جنبه قابل بررسی است: اول جنبهٔ لفظی و دوم جنبهٔ محتوایی. (حتماً این ترتیب را به خاطر داشته باشید) قرآن کریم از هر دو جنبه معجزه است.

۱۵۳. گزینه ۱ ساختار زیبا و آهنگ موزن و دلنشین کلمه‌ها و جمله‌ها، شیرینی بیان و رسایی تعبیرات با وجود اختصار سبب شده بود که سران مشرکان، مردم را از شنیدن قرآن منع کنند و اگر کسی برای شنیدن قرآن نزد پیامبر ﷺ می‌رفت یا از پشت دیوار خانهٔ پیامبر ﷺ به قرآن‌خواندن ایشان گوش فرا می‌داد، او را مجازات می‌کردند.

۱۵۴. گزینه ۲ این جنبهٔ اعجاز (اعجاز محتوایی) برای کسانی که زبان قرآن را نمی‌دانند و فقط از ترجمه‌ها استفاده می‌کنند نیز قابل فهم و درک است و آیهٔ ﴿اَ فَلا یَتَدَبَّرونَ القُرآنَ...﴾ اشاره به آن دارد.

۱۵۵. گزینه ۳ می‌دانیم که آثار و نوشته‌های اولیهٔ دانشمندان و متفکران با آثار دوران پختگی آن‌ها متفاوت است، از این رو دانشمندان معمولاً در نوشته‌های گذشتهٔ خود تجدید نظر می‌کنند و اگر بتوانند، کتاب‌های گذشتهٔ خود را اصلاح می‌نمایند، در حالی که قرآن احتیاج به تجدید نظر و اصلاح ندارد. این مطلب با مفهوم آیهٔ ﴿اَفَلا یَتَدَبَّرونَ القُرآنَ...﴾ ارتباط مفهومی دارد.

۱۵۶. گزینه ۳ با این‌که بیش از شش هزار آیهٔ قرآن کریم در طول ۲۳ سال به تدریج نازل شده و دربارهٔ موضوعات متنوع سخن گفته است، نه تنها میان آیات آن تعارض و ناسازگاری نیست، بلکه آیاتش دقیق‌تر از اعضای بدن با یکدیگر هماهنگی دارند و همدیگر را تأیید می‌کنند. (هر سه مورد مربوط به اعجاز محتوایی قرآن و انسجام درونی در عین نزول تدریجی است).

۱۵۷. گزینه ۱ طرح موضوعات متنوع در قرآن مربوطه به انسجام درونی در عین نزول تدریجی است و تلاش برای اصلاح جامعه و طرح موضوع‌هایی همچون عدالت‌خواهی، علم‌دوستی، معنویت و حقوق برابر انسان‌ها مربوط به تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت است.

۱۵۸. گزینه ۴ سخن‌گفتن قرآن دربارهٔ موضوعات متنوع مربوط به «انسجام درونی در عین نزول تدریجی» و طرح موضوعاتی همچون عدالت‌خواهی، علم‌دوستی، معنویت و حقوق برابر انسان‌ها مربوط به «تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت» است.

۱۵۹. گزینه ۳ حدیث منقول از امام باقر علیه‌السلام که فرمود: «خداوند آن‌چه را که امّت تا روز قیامت به آن احتیاج دارد در کتابش آورده است»، بیانگر جامعیت و همه‌جانبه بودن قرآن به‌عنوان یکی از جنبه‌های اعجاز محتوایی آن است.

۱۶۰. گزینه ۳ حرکت زمین و انبساط جهان، به ذکر نکات علمی بی‌سابقه، و سخن‌گفتن از حقوق مادی و معنوی، به جامعیت و همه‌جانبه بودن قرآن اشاره دارد.

۱۶۱. گزینه ۳ قرآن کریم به برخی نکات علمی اشاره می‌کند که در تمام دنیای آن روز بی‌سابقه بوده است و بعدها به مرور زمان توسط دانشمندان کشف شده است.

۱۶۲. گزینه ۳ قرآن فقط از امور معنوی یا آخرت و رابطهٔ انسان با خدا سخن نمی‌گوید، بلکه از زندگی مادی و دنیوی انسان و مسئولیت‌های اجتماعی و رابطهٔ وی با انسان‌های دیگر نیز سخن می‌گوید. این موارد مربوط به جامعیت و همه‌جانبه بودن قرآن است.

۱۶۳. گزینه ۱ قرآن کریم از حرکت زمین به ذلول تعبیر کرده است، یعنی شتر رامی که هنگام حرکت سوار خود را آزار نمی‌دهد. و این تعبیر به اعجاز محتوایی قرآن و ذکر نکات علمی بی‌سابقه اشاره دارد.

۱۶۴. گزینه ۳ بر طبق نظریهٔ انبساط جهان، کهکشان‌ها با سرعت فوق‌العاده‌ای در حال حرکت و فاصله‌گرفتن از یکدیگر هستند و در نتیجهٔ آن، جهان هستی مدام در گسترش و انبساط است.

۱۶۵. گزینه ۲ به کار بردن بیش از ۷۷۰ بار کلمهٔ «علم» و ۱۸۵ بار «گوش‌دادن» در قرآن کریم به تأثیرناپذیری از عقاید دوران جاهلیت اشاره دارد.

۱۶۶. گزینه ۴ قرآن کریم با بیان کرامت زن و تساوی وی با مرد در انسانیت، اعلام کرد هر کس از مرد و زن عمل صالح انجام دهد و اهل ایمان باشد خداوند بر او حیات پاک و پاکیزه می‌بخشد.

۱۶۷. گزینه ۴ قرآن کریم بر کرامت، عزت و عفاف زن تأکید کرد تا در جامعه مورد سوء استفادهٔ مرد قرار نگیرد.

درس چهارم

۱۶۸. ولایت ظاهری (اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی)

۱۶۹. ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت

۱۷۰. ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام

۱۷۱. ولایت معنوی

۱۷۲. خدا بهتر می‌داند رسالتش را کجا قرار دهد. فقط خداست که می‌تواند توانایی هر فرد در دوری از گناه را تشخیص دهد. - وقتی خدا کسی را به پیامبری برمی‌گزیند معلوم می‌شود که وی می‌تواند مسئولیت خود را به درستی انجام دهد.

۱۷۳. نادرست (رسول اکرم ﷺ بعد از هجرت به مدینه به کمک انصار و مهاجران حکومتی بر مبنای قوانین اسلام پی‌ریزی کرد.)

۱۷۴. درست

۱۷۵. نادرست (اولین و بزرگ‌ترین معلم قرآن پیامبر ﷺ می باشد.)

۱۷۶. نادرست (اولین و برترین کاتب و حافظ قرآن حضرت علی علیه‌السلام است.)

۱۷۷. درست

۱۷۸. نادرست (سرپرستی جامعه مربوط به ولایت ظاهری است.)

۱۷۹. درست

۱۸۰. درست

۱۸۱. هدایت معنوی

۱۸۲. دریافت و ابلاغ وحی ـ امکان هدایت

۱۸۳. انحراف ـ اعتماد

۱۸۴. سرمشق بگیرند.

۱۸۵. عبودیت و بندگی ـ قرب الهی ـ تصرف

۱۸۶. اساس عدل

۱۸۷. کسانی که به مردم فرمان می‌دهند و قانون‌گذاری می‌کنند در حالی که فرمان و قانون‌شان نشئت گرفته از فرمان الهی نیست، طاغوت نامیده می‌شوند.

۱۸۸. سرپرستی و رهبری است.

۱۸۹. محفوظ بودن از گناه و خطا است.

۱۹۰. نویسندگان قرآن را کاتبان و آنان را که قرآن را به خاطر سپرده و حفظ می‌کردند حافظان وحی می‌گویند.

۱۹۱. هنگامی صحیح است که به گونه ای به قانون الهی و فرمان او بازگردد.

۱۹۲. خداوند

۱۹۳. خداوند ـ چون از آشکار و نهان افراد اطلاع دارد و می‌تواند توانایی فرد در دوری از گناه را تشخیص دهد.

۱۹۴. خمس ـ زکات ـ حقوق خانواده ـ امر به معروف و نهی از منکر ـ مبارزه با ظلم ـ جهاد

۱۹۵. قدرت‌های استعمارگر به راحتی بتوانند بر آن‌ها سلطه پیدا کنند و ذخایر آنان را به تاراج ببرند.

۱۹۶. دل‌ها را به یکدیگر نزدیک می‌کند.

۱۹۷. پیامبر علاوه بر رساندن وحی به مردم وظیفهٔ تعلیم و تبیین آیات قرآن را نیز بر عهده داشت تا مردم بتوانند به معارف دست یابند و جزئیات احکام و قوانین را بفهمند و شیوهٔ عمل کردن به آن را بیاموزند. گفتار و رفتار پیامبر اولین و معتبرترین مرجع علمی برای فهم عمیق آیات الهی است و مسلمانان با مراجعه به گفتار و رفتار آن حضرت به معنای واقعی بسیاری از معارف قرآنی پی می‌برند و شیوهٔ انجام دستورات قرآنی را می‌آموزند.

۱۹۸. پیامبران با اینکه مانند انسان‌ها غریزه و اختیار دارند در مقام عمل به دستورات الهی دچار گناه نمی‌شوند زیرا کسی گناه می‌کند که هوی و هوس بر او غلبه کند. آنان حقیقت گناه و معصیت را مشاهده می‌کنند و می‌دانند که با انجام آن از لطف و رحمت خدا دور می‌شوند و محبت به خدا را با هیچ‌چیز عوض نمی‌کنند.

۱۹۹. پیامبرﷺ، ولی و سرپرست جامعه است. به محض اینکه مردم مدینه، اسلام را پذیرفتند به این شهر هجرت کرد و به کمک مردم آن شهر و مهاجران مکه حکومتی را که بر مبنای قوانین اسلام اداره می‌شد پی‌ریزی کرد و مسجد را که در بدو ورود به مدینه ساخته بود، محل حکومت و رهبری خود قرار داد و با توسعهٔ حکومت اسلامی احکام خدا را با کمک مردم به اجرا درآورد و به گسترش عدالت پرداخت.

۲۰۰. به وجود آمدن قدرت بزرگی است که زورگویان و مخالفان با اسلام را از تجاوز به حقوق ملت‌های مسلمان بازمی‌دارد و فرصت پیشرفت مسلمانان را فراهم می‌کند.

۲۰۱. بتوانیم با دیگر مسلمانان بر اساس معرفت و استدلال سخن بگوییم و اعتقادات خود را به نحو صحیح و بدون نزاع و ناسزاگویی بیان کنیم.

۲۰۲. ۱- از اهانت و توهین به مقدسات سایر مسلمانان خودداری کنیم. ۲- از مظلومان در تمام نقاط جهان، با روش‌های درست دفاع کنیم. ۳- کسانی که به ظاهر خود را مسلمان می‌نامند ولی با دشمنان اسلام دوستی می‌ورزند، بشناسیم و فریب برنامه‌های آنان را نخوریم.

۲۰۳. **گزینه ۲** پیامبر اکرم ﷺ به‌عنوان آخرین پیام‌رسان الهی، به مدت بیست و سه سال مردم را به آخرین و کامل‌ترین برنامهٔ هدایت فراخواند و برای رستگاری آنان و نجاتشان از گمراهی، تلاش بسیاری کرد و با استقامت و صبری بی‌مانند، وظیفهٔ سنگین رسالت را به پایان رساند.

۲۰۴. **گزینه ۱** با توجه به تعلیمات قرآن کریم و سیرهٔ رسول خدا ﷺ ایشان به‌عنوان فرستادهٔ خداوند به ترتیب سه مسؤلیت دریافت و ابلاغ وحی، تعلیم و تبیین تعالیم قرآن (مرجعیت دینی) و اجرای قوانین الهی با تشکیل حکومت اسلامی (ولایت ظاهری) را بر عهده داشت.

۲۰۵. **گزینه ۴** «خواندن همهٔ آیات قرآن برای مردم» مربوط به دریافت و ابلاغ وحی به‌عنوان یکی از مسئولیت‌های پیامبر ﷺ است.

۲۰۶. **گزینه ۴** اولین و معتبرترین مرجع برای فهم عمیق آیات الهی گفتار و رفتار پیامبرﷺ است و مسلمانان با مراجعه به گفتار و رفتار آن حضرت به معنای واقعی بسیاری از معارف قرآن پی می‌برند و شیوهٔ انجام دستورات قرآن را می‌آموزند.

۲۰۷. **گزینه ۱** دلایل ضرورت تشکیل حکومت اسلامی عبارتند از: الف) ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام ب) ضرورت پذیرش ولایت الهی و نفی حاکمیت طاغوت پ) ضرورت حفظ استقلال جامعهٔ اسلامی.

۲۰۸. **گزینه ۲** اسلام دینی اجتماعی است؛ یعنی علاوه بر توجه به فرد، به زندگی اجتماعی توجه کامل دارد و حتی تا آنجا که مقدور بوده، به برخی احکام فردی، همچون عبادت نیز جنبهٔ اجتماعی داده است.

۲۰۹. **گزینه ۳** مفهوم این آیه به ضرورت اجرای احکام اجتماعی اسلام به‌عنوان یکی از دلایل ضرورت تشکیل حکومت اسلامی اشاره دارد.

۲۱۰. **گزینه ۱** با توجه به حدیث منقول از امام باقرعلیه‌السلام پایه‌های دین اسلام عبارتند از: نماز، زکات، روزه، حج و ولایت. ﴿ بُنِیَ الاِسلامُ عَلیٰ خَمسٍ عَلَی الصَّلاةِ و الزَّکاةِ و الصَّومِ و الحَجِّ وَ الوِلایَةِ و لَم یُنادِ بِشَیءٍ کَما نُودِیَ بِالوِلایَةِ﴾ .

۲۱۱. **گزینه ۳** ولی و سرپرست حقیقی انسان‌ها خداست و به همین جهت فرمان‌برداری و اطاعت از دستورهای او و کسانی که خودش معین کرده ضروری و واجب است.

۲۱۲. **گزینه ۲** پذیرش حکومت طاغوت و انجام دستورهای او بر مسلمانان حرام است. بنابراین لازم است در جامعه، حکومتی وجود داشته باشد که طاغوتی نباشد.

۲۱۳. **گزینه ۲** کسانی که گمان می‌کنند به آنچه بر تو نازل شده ایمان آورده‌اند چون می‌خواهند داوری را نزد طاغوت ببرند﴿ یُرِیدُونَ أَنْ یَتَحَاکَمُوا إِلَی الطَّاغُوتِ﴾ شیطان می‌خواهد آنان را به گمراهی آشکار بکشاند.

۲۱۴. **گزینه ۳** ایمان‌پنداران ویژگی‌های‌شان این است که داوری را نزد طاغوت می‌برند ﴿ یُرِیدُونَ أَنْ یَتَحَاکَمُوا إِلَی الطَّاغُوتِ ﴾ ، در حالی که مأموریت آن‌ها این بود که به آن کفر بورزند ﴿ قَدْ أُمِرُوا أَنْ یَکْفُرُوا بِهِ﴾ . ثمرهٔ مراجعه به طاغوت برای حل مشکلات اجتماعی گمراهی بسیار است. ﴿ ضَلالاً بَعِیداً﴾ .

۲۱۵. **گزینه ۲** رسول خدا ﷺ از طرف خداوند، مسئول تشکیل حکومت و اجرای قوانین اسلام است، یعنی ولایت و سرپرستی جامعه را بر عهده دارد و این همان ولایت ظاهری است، اما آن حضرت ولایت معنوی را نیز عهده‌دار است. ولایت معنوی همان سرپرستی و رهبری معنوی انسان‌هاست که مرتبه‌ای برتر و بالاتر از ولایت ظاهری شمرده می‌شود.

۲۱۶. **گزینه ۲** حدیث «روزی رسول خدا ﷺ هزار باب از علم به رویم گشود که از هر کدام هزار باب دیگر گشوده می‌شد»، به هدایت معنوی اشاره دارد که معلول ولایت معنوی است.

۲۱۷. **گزینه ۱** پیامبر زمانی می‌تواند مسئولیت خود را به درستی انجام دهد که تحت تأثیر هواهای نفسانی قرار نگیرد و مرتکب گناه و خطا نگردد. نبودن این ویژگی در پیامبر باعث می‌شود که مردم به او اعتماد و از وی پیروی نکنند.

۲۱۸. **گزینه ۴** اگر پیامبری در دریافت و ابلاغ وحی به مردم معصوم نباشد، دین الهی به درستی به مردم نمی‌رسد و امکان هدایت از مردم سلب می‌شود و اگر پیامبری در تعلیم و تبیین دین و وحی الهی